

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Πάμε σχολείο με... το σινεμά και το θέατρο»

ΜΑΡΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. *Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.*

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Πάμε σχολείο με... το σινεμά και το θέατρο

Δημιουργός

Μαρία Παρασκευά

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Απρίλιος 2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

5η ενότητα: Γνωρίζω τον μαγικό κόσμο του θεάτρου και του κινηματογράφου

1η ενότητα: Οι πρώτες μέρες στο σχολείο

2η ενότητα: Η επικοινωνία στο σχολείο

8η ενότητα, Μέρος Γ΄: Η αφήγηση

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

8 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

Π. Εικονικός χώρος: [Edmodo](#) ή οποιοδήποτε εργαλείο Web 2.0 επιλέξει ο/η εκπαιδευτικός, [YouTube](#).

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για μεγαλύτερη ευχέρεια στην εφαρμογή προτείνεται η χρήση του εργαστηρίου πληροφορικής με δομή κεντρικού βιντεοπροβολέα στον χώρο, ώστε οι μαθητές, καθώς παρακολουθούν κεντρικά, να σημειώνουν ταυτόχρονα κατά ομάδες πάνω στα φύλλα εργασίας με τη βοήθεια του επεξεργαστή κειμένου. Σε περίπτωση που αυτό δεν είναι εφικτό, μπορεί να γίνει αρχικά χρήση κεντρικού βιντεοπροβολέα μέσα στην τάξη και οι μαθητές να σημειώνουν χειρόγραφα πάνω στο εκτυπωμένο φύλλο εργασίας και να μεταφερθούν στο εργαστήριο σε μεταγενέστερη φάση για τη σύνθεση και ανάρτηση των κειμένων τους και των video. Σχετικά με την προβολή των ταινιών προτείνεται η λύση της ενοικίασης από την/τον εκπαιδευτικό όσων από αυτές δε διατίθενται ελεύθερα και με ελληνικούς υπότιτλους στο διαδίκτυο· εναλλακτικά μπορούν να δοθούν οι υπότιτλοι γραπτά στα παιδιά, όταν πρόκειται για μικρά αποσπάσματα. Από πλευράς ψηφιακού γραμματισμού προϋποτίθεται να είναι εξοικειωμένοι οι μαθητές με τον επεξεργαστή κειμένου και το περιβάλλον αλληλεπίδρασης/κοινωνικής δικτύωσης που θα αξιοποιήσουν για τη δημοσίευση των εργασιών τους (εδώ το [Edmodo](#)), καθώς επίσης και με τη μηχανή αναζήτησης, αν και στη συγκεκριμένη περίπτωση προτείνεται η καθοδήγηση από τον/την εκπαιδευτικό.

Την εφαρμογή του σεναρίου θα διευκόλυνε προηγούμενη εμπειρία στην ομαδική/ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και για τις δυο πλευρές, μαθητών και εκπαιδευτικού.

Σε σχέση με τη σχολική ύλη θεωρείται δεδομένη η προηγούμενη επαφή των παιδιών με την έννοια της αφήγησης, ώστε να δοθεί έμφαση στην οπτική γωνία / υποκειμενική στάση του αφηγητή

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

Το σενάριο αντλεί

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο εναλλακτικά θα μπορούσε να έχει τίτλο: «εικόνες/αναπαραστάσεις του σχολείου μέσα από το σινεμά και το θέατρο»· μέσα από την προβολή κινηματογραφικών ή θεατρικών αποσπασμάτων με θέμα το σχολείο, οι μαθητές καλούνται αρχικά να προβληματιστούν πάνω στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, αλλά και στους εκφραστικούς τρόπους με τους οποίους οι συγκεκριμένες τέχνες την αποτυπώνουν και στη συνέχεια να αναπλάσουν στιγμιότυπα μέσα από τις αφηγήσεις τους. Καταλήγουν στη δημιουργία ενός κειμένου που σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο προσπαθεί να πείσει τη σχολική κοινότητα για την ανάγκη να αξιοποιηθεί το σενάριο σε σχολική εκδήλωση με θέμα «πάμε σχολείο με... το σινεμά και το θέατρο», μέσα στο πλαίσιο που δίνεται αναλυτικά στο τελευταίο φύλλο εργασίας.

Απώτερος στόχος του σεναρίου, μεταξύ άλλων, από πλευράς γνώσεων για τον κόσμο είναι η κριτική θέαση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας και η ανάδειξη της σχέσης του σχολείου με την κοινωνία, σε αντίθεση με τη διαδεδομένη κοινωνικά άποψη που προβάλλει το σχολείο ως ουδέτερο και αποπολιτικοποιημένο μέσο πρακτικών γραμματισμού. Παράλληλα, σε ό,τι σχετίζεται με τις γνώσεις για τη γλώσσα, το σενάριο, αντιμετωπίζοντας το σινεμά και το θέατρο ως μέσα αναγνωστικής πρακτικής της πραγματικότητας, αποβλέπει στη γενικότερη επαφή με τις πρακτικές οπτικού γραμματισμού, τα εκφραστικά μέσα και τους τρόπους παραγωγής νοήματος των πολυτροπικών κειμένων, όπως είναι για παράδειγμα η κινηματογραφική ταινία. Επιπλέον, επιχειρεί να εξασκήσει την αφηγηματική δεξιότητα των παιδιών μέσα από συγκεκριμένη οπτική γωνία και να επικαλεστεί τις προεκτάσεις της στη διάπλαση ταυτοτήτων αλλά και στην αναμόρφωση της πραγματικότητας γύρω μας μέσω της γλώσσας. Τέλος, ζητά από τους μαθητές να

ανασυνθέσουν τις γνώσεις για τον κόσμο που αποκόμισαν από το σενάριο με την προετοιμασία ενός υβριδικού κειμένου επιχειρηματολογίας σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο και σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό/κοινωνικό πλαίσιο.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο, επηρεασμένο από τις σύγχρονες μεταρρυθμιστικές τάσεις στον εκπαιδευτικό χώρο και την κυρίαρχη αντίληψη της μετρησιμότητας των σχολικών επιδόσεων με μάλλον ατομοκεντρικά και μονοδιάστατα κριτήρια (όπως η «βούληση» του εκπαιδευτικού και οι «ατομικές ικανότητες και κλίσεις» των μαθητών), προβάλλει την ανάγκη μιας κριτικής θέασης της εκπαιδευτικής πραγματικότητας από τους μαθητές με όχημα στην περίπτωση μας το σινεμά και το θέατρο. Μέσα από την απεικόνιση της σχολικής πραγματικότητας στις δυο αυτές τέχνες, στοχεύει σε πρώτο πλάνο στην ανάπτυξη του οπτικοακουστικού γραμματισμού τους, στο βάθος, όμως, στην ενδυνάμωση του κριτικού γραμματισμού με έμφαση στις κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις του σχολικού γραμματισμού. Συνδυάζει, επομένως, αναγνωστικές πρακτικές της τέχνης του σινεμά και του θεάτρου, αλλά σε συγκεκριμένο ιδεολογικό πλαίσιο, που προέρχεται από την Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, την Κριτική Παιδαγωγική και τον Κριτικό Γραμματισμό και το οποίο θα αναλύσουμε -στο βαθμό που είναι δυνατό- στην πορεία.

Το θέατρο και ο κινηματογράφος προσεγγίζονται πέρα από την αυτονόητη αισθητική τους αξία και ως γλωσσικές/ιδεολογικές κατασκευές που στο νόημά τους διεισδύουν τα παιδιά με απώτερο σκοπό να ενισχύσουν τις αναγνωστικές τους πρακτικές για τον κόσμο που τα περιβάλλει. Το θέατρο, που μέσα από την απεριόριστη πολυσημία του δείχνει πως δεν υπάρχει ένας μόνο δρόμος για τα πράγματα, αλλά και το σινεμά, μεταφέρουν πολιτιστικές, κοινωνικές και πολιτικές ιδέες που ενισχύουν την αυτάρκεια του μαθητή σε μια ρεαλιστική πρόσληψη της πραγματικότητας και, με την κατάλληλη παιδαγωγική αξιοποίηση, καθιστούν το

παιδί θεατή με ισχυρή την προσωπική του αναγνωστική ταυτότητα του κόσμου μέσα και έξω από το έργο (Ανδριοπούλου 2010). Επίσης, το σενάριο εστιάζει και στις κοινωνικοπολιτισμικές συνθήκες παραγωγής των έργων, τη συσχέτιση της «λέξης» με τον «κόσμο», του κειμένου με το πλαίσιο (Freire 1985). Αυτή η σχέση ανάμεσα στη λέξη και τον κόσμο συνεισφέρει εκτός των άλλων στην ενίσχυση της ιστορικής αντίληψης των παιδιών για τα γεγονότα.

Στην ανάγνωση του Τρυφώ (*Les 400 coups*) και του Καντέ (*Entre les murs*), το σενάριο άντλησε ιδέες από τις προτάσεις των Gigue (2009) και Sorin (2009) αντίστοιχα, μέσα από το πρόγραμμα «L' image de l' école au cinema», συνολικά. Ωστόσο, η προσέγγιση των κειμένων ακολουθεί τάσεις της Κριτικής Παιδαγωγικής και του Κριτικού Γραμματισμού, όπως προαναφέρθηκε.

Συγκεκριμένα, υποστηρίζει την τάση της Παιδαγωγικής που θέτει σε αμφισβήτηση την κυρίαρχη κανονιστική αντίληψη πως η εκπαίδευση είναι μια ουδέτερη κατασκευή, χωρίς κοινωνικοπολιτισμικές διαμεσολαβήσεις. Ο θεσμικός γραμματισμός, λοιπόν, δεν είναι πολιτικά ουδέτερος και το σχολείο αναπαράγει κοινωνικές ανισότητες που καλύπτονται πίσω από ατομοκεντρικές θεωρήσεις της εκπαίδευσης. Είναι γνωστό, εξάλλου, πως η συζήτηση για την κρίση του σχολικού γραμματισμού υποκρύπτει άλλα κοινωνικά προβλήματα και παραβλέπει συνήθως τα κενά της κοινωνικής δικαιοσύνης (Gee 2006).

Το σχολείο, λοιπόν, προβάλλει τη μη προνομιακή κοινωνική θέση ως φυσική και περιορίζει τα κριτήρια επιδόσεων στο τρίπτυχο «μαθητής-γνώση-δάσκαλος», με αποτέλεσμα να αποσιωπούνται οι κοινωνικές διαφορές και να αποϊδεολογικοποιείται η μαθησιακή διαδικασία, παρά το γεγονός ότι πολυάριθμες έρευνες σε όλες τις βιομηχανικές δυτικές χώρες αποδίδουν στην κοινωνική προέλευση του ατόμου τον πρώτο ρόλο για την ανάπτυξη του σχολικού γραμματισμού του. Σε περιόδους που το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο γύρω από την εκπαίδευση διέρχεται κρίση -και αυτό συμβαίνει όταν προκύπτει ανάγκη αναδιανομής του πλούτου από τα κάτω προς τα πάνω- αποσιωπάται ο βαθύς επιλεκτικός ρόλος του σχολείου ως μηχανισμού

αναπαραγωγής κυρίαρχων σχέσεων εξουσίας και η εκπαιδευτική πολιτική σταδιακά μετατοπίζει τις ευθύνες του θεσμικού γραμματισμού στα άτομα· αρχίζουν να προπαγανδίζονται φαινομενικά αντικειμενικοί τρόποι επίδοσης για το «ξεδιάλεγμα» των «καλών» από τους «κακούς» που προβάλλουν ως «φυσικό επακόλουθο» την ανάγκη επιβολής επιχειρηματικών μοντέλων ανάπτυξης στον χώρο της εκπαίδευσης, όπως το αγγλοσαξονικό που μας αποδίδει με σαφή τρόπο ο Τόνι Κέι στα «μαθήματα ζωής», στην τρίτη σκηνή που προτείνεται για ανάγνωση στο σενάριο (Νικολούδης 2013).

Ως προς την αφήγηση, η οποία κυριαρχεί ως κειμενικό είδος στο σενάριο, αντιμετωπίζεται ως τρόπος που οργανώνει την εμπειρία και ως όχημα για την πρόσληψη από τους μαθητές του κόσμου που τους περιβάλλει, κυρίως όμως ως δυνατότητα να αναδιαπραγματευτούν τις ταυτότητές τους μέσα από την υπόδυση άλλων ταυτοτήτων· δεν προσεγγίζεται ως ένα κειμενικό είδος που «επικαλείται το συναίσθημα» ή απλά προσφέρει διέξοδο στις «δημιουργικές τάσεις» και τις «ευαισθησίες των παιδιών», αλλά το σενάριο διερευνά και ευελπιστεί στην πιθανότητα να προκύψουν από τις αφηγήσεις ποικιλίες ταυτοτήτων ως προς το πώς προσλαμβάνονται τα πρότυπα και κυρίαρχα νοήματα και μάλιστα για ένα χώρο οικείο, στον οποίο οι μαθητές είναι τα άμεσα ενδιαφερόμενα πρόσωπα και κατέχουν κεντρικό ρόλο. Η αφήγηση, λοιπόν, δεν περιορίζεται σε μέσο για αναδιήγηση και αναπαραγωγή της πραγματικότητας, όπως την αποτυπώνουν τα συγκεκριμένα κείμενα, αλλά λειτουργεί ως γλωσσική κατασκευή που αναδεικνύει τη δυναμική των ταυτοτήτων τους και εκφράζει την επανατοποθέτησή τους στον κοινωνικό κόσμο. Επίσης, αναδύει ποικίλους ιδεολογικούς προσανατολισμούς σε σχέση με το κοινωνικοπολιτισμικό σύστημα που τα περιβάλλει, συχνά σε ρήξη με αυτό (Αρχάκης & Τσάκωνα 2011). Το τελικό προϊόν κλίνει προς τα «ασχυρά κειμενικά είδη», εφόσον εμπεριέχει επιχειρηματολογία, ωστόσο το περιεχόμενό του και η υβριδική του μορφή αποβλέπουν να ενδυναμώσουν στάσεις των μαθητών που αντιστέκονται στις

πρακτικές και ιδεολογικές θεωρήσεις του κυρίαρχου γραμματισμού, θέμα το οποίο αποτελεί και το επίκεντρο του σεναρίου.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές με αφορμή το σενάριο πιθανά να προβληματιστούν και να σκεφτούν πως:

- ο τύπος/η ταυτότητα του δασκάλου και του μαθητή δεν παραμένουν αμετάβλητες στον χρόνο, αλλά διαμορφώνονται από τις εκάστοτε πολιτισμικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες.
- η μαθησιακή διαδικασία δεν είναι υπόθεση ούτε της ατομικής βούλησης του εκπαιδευτικού ούτε των φυσικών κλίσεων των μαθητών και πως η κοινωνική προέλευση ενός ατόμου αποτελεί βασικό παράγοντα που αποφασίζει για την εκπαιδευτική του εξέλιξη.
- ότι υπάρχουν, ωστόσο, εκπαιδευτικά μοντέλα που προβάλλουν τη μη προνομιακή κοινωνική θέση ως φυσική και εξατομικεύουν τα κριτήρια επιδόσεων για πολιτικούς και οικονομικούς σκοπούς.
- ότι το σχολείο, επομένως, δεν αποτελεί ένα ουδέτερο και αποπολιτικοποιημένο θεσμικό μέσο γραμματισμού, αλλά αναπαράγει τις ηγεμονικές σχέσεις που επικρατούν στο κοινωνικό περιβάλλον.
- ότι το σινεμά και το θέατρο αποτελούν αναγνωστικές πρακτικές της κοινωνικής πραγματικότητας και συμβάλλουν στην κατανόηση του κόσμου γύρω μας, αλλά και.
- ότι η τέχνη -εδώ το σινεμά και το θέατρο- αποτελούν εκτός των άλλων γλωσσικές κατασκευές και κείμενα τα οποία διαμορφώνονται κάτω από ορισμένες κοινωνικές συνθήκες και μεταφέρουν μια ιδεολογική στάση απέναντι στην πραγματικότητα και μια κοσμοθεωρία που την αντιμετωπίζουμε κριτικά.

- ότι τελικά η γλώσσα κάθε φορά που χρησιμοποιείται αναδημιουργεί μέρος του κόσμου γύρω μας και μέσα μας.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Το σενάριο στοχεύει ώστε οι μαθητές:

- να προσεγγίσουν το κινηματογραφικό αλλά και το θεατρικό έργο ως γλώσσα που πέρα από την αισθητική του αξία «σημειώνει» και «σημαίνει» την κοινωνικοπολιτισμική πραγματικότητα γύρω μας.
- να εξασκήσουν επομένως τις αναγνωστικές τους πρακτικές σε πολυτροπικά και μονοτροπικά κείμενα (κριτικές έργων) με απώτερο σκοπό να ενδυναμώσουν σταδιακά την αναγνωστική τους ταυτότητα ως ενεργά υποκείμενα που «ξαναγράφουν τα κείμενα» καθώς τα διαβάζουν.
- να εξασκήσουν τις αφηγηματικές τους ικανότητες, ειδικότερα να υποδυθούν νέες ταυτότητες, ώστε να προσεγγίσουν την πραγματικότητα μέσω του αφηγηματικού λόγου.
- να αξιοποιήσουν την αφήγηση ως γλωσσικό τρόπο που υποδηλώνει την κριτική/υποκειμενική τους στάση απέναντι στην πραγματικότητα.
- να εξασκηθούν στην ανάπτυξη κειμένων επιχειρηματολογίας σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο υβριδικών κειμένων.

Γραμματισμοί

Κλασικός γραμματισμός

Το σενάριο τείνει να ξεπεράσει τον κλασικό γραμματισμό, γιατί αξιοποιεί κειμενικούς τύπους και είδη, ώστε να ενισχύσει τους μαθητές σε μια κριτική ανάγνωση της πραγματικότητας μέσω της γλώσσας. Τα κείμενα αντιμετωπίζονται ως γλωσσικές κατασκευές που μεταφέρουν κοινωνικές ιδέες, απόψεις και στάσεις και δεν είναι αποκομμένα από την κοινωνικοπολιτισμική πραγματικότητα μέσα στην οποία γεννιούνται· αποβλέπει να ενισχύσει την ανάγνωση των «σημείων» που επιστρατεύονται στα κείμενα, όχι απλά ως πηγών πληροφόρησης για την

πραγματικότητα αλλά και ως σημείων που τη συνδιαμορφώνουν αλλά και διαμορφώνονται από αυτήν. Επιπλέον, το σενάριο στοχεύει να υπονομεύσει την αντίληψη που αναπαριστά τον σχολικό γραμματισμό ως ουδέτερο πολιτικά και το σχολείο ως έναν χώρο πολιτικής αθωότητας που προφυλάσσει τα παιδιά από τις ηγεμονικές σχέσεις που караδοκούν έξω από αυτό· προσδοκά, επομένως να καλλιεργήσει μια στάση αμφισβήτησής του. Στο ίδιο πνεύμα, δεν αποτελεί στόχο η κατάκτηση των προτεινόμενων κειμενικών ειδών αυτών καθ αυτών, αλλά η αξιοποίησή τους για την ερμηνεία και την αναμόρφωση του κόσμου που μας περιβάλλει. Στο σενάριο γίνεται προσπάθεια επαγωγικής σύνδεσης των γνώσεων για τον κόσμο με τις γνώσεις για τη γλώσσα, όπου η τελευταία αντιμετωπίζεται ως μέρος του κόσμου· παράλληλα, αποβλέπει -σε συνδυασμό με τις διδακτικές πρακτικές που αξιοποιούνται- να αναδείξει εγγράμματες ταυτότητες που εστιάζουν στις κοινωνικές και ιδεολογικές διαστάσεις της γλώσσας, με απώτερο στόχο τη σταδιακή ανάπτυξη του κριτικού γραμματισμού τους (Κουτσογιάννης 2012).

Νέοι γραμματισμοί

Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν εδώ το μέσο για ευκολότερη προσέγγιση των πολυτροπικών κειμένων. Επίσης, αξιοποιείται σε περιορισμένο βαθμό η μηχανή αναζήτησης και το [Edmodo](#) ως περιβάλλον συνεργασίας. Τέλος, το σενάριο εξασκεί σε κάθε φάση του τα παιδιά στον επεξεργαστή κειμένου, στον βαθμό που είναι διαθέσιμο το εργαστήριο πληροφορικής.

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές που ακολουθούνται κινούνται από την πρόθεση να καλλιεργηθεί η κριτική και δημιουργική ικανότητα των μαθητών και ενδυναμώνουν τη συνεργατικότητα και την ερευνητική μάθηση. Οι μαθητές μαθαίνουν να αναζητούν και να συνθέτουν πληροφορίες μέσα από την παρατήρηση, τη σύγκριση και τον αναστοχασμό, με την εκπαιδευτικό σε ρόλο υποστηρικτικό της μάθησης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ωστόσο, η τελευταία διαδραματίζει πιο στενά καθοδηγητικό

ρόλο (περιορισμός που επηρεάζει και τη σύνταξη του σεναρίου), λόγω της μικρής ηλικίας των μαθητών, αλλά και των καθημερινών πρακτικών περιορισμών στο σχολείο που έρχονται σε αντίφαση και συχνά σε ρήξη με το κλίμα που μόλις περιγράφηκε.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφόρμηση υπήρξε από τη μια μεριά η προηγούμενη μου εμπειρία από την αμεσότητα με την οποία τα παιδιά προσεγγίζουν την πραγματικότητα μέσω της τέχνης και από την άλλη η πεποίθησή μου ότι οφείλουμε να τα εξοικειώνουμε με το σχολείο και την εκπαιδευτική διαδικασία, ώστε να μπορούν και τα ίδια να αξιολογούν και να παρεμβαίνουν στον γραμματισμό που το σχολείο τους παρέχει και ίσως μέσω της οικείωσης και να το αγαπήσουν. Ειδικότερα, όμως, η επιλογή των συγκεκριμένων κειμένων αλλά και της θεματικής που πραγματεύονται κινήθηκε, και μάλιστα απέκτησε και σαφή προσανατολισμό, από τις μεταβολές που συμβαίνουν στην εκπαίδευση και τις ανατροπές που βιώνουμε στη σχολική καθημερινότητά μας αλλά και μέσα μας με τις σύγχρονες μεταρρυθμιστικές τάσεις που –κατά την προσωπική μου ανάγνωση- μεταθέτουν τις ευθύνες για την αποτελεσματικότητα του θεσμικού γραμματισμού αποκλειστικά στα άτομα με παράλληλη αποσιώπηση των κοινωνικών διαστάσεων του θέματος: η τάση αυτή, που πλειοψηφούσε ιδεολογικά και στο παρελθόν, τείνει πλέον να θεμελιωθεί ως «φυσική» και να αναδειχθεί σε κεντρικό κριτήριο για την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, παραγνωρίζοντας τον σύνθετο, διαρκώς μεταβαλλόμενο και κοινωνικοπολιτικό χαρακτήρα της τελευταίας.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο στοχεύει να αναδείξει τη γλώσσα ως μέσο ανάγνωσης του κόσμου και προσεγγίζει τα κειμενικά είδη ως προϊόντα κοινωνικών και πολιτισμικών παραγόντων. Επιπλέον, δεν εμμένει σε αποκλειστικά προφορικές ή γραπτές μορφές λόγου, αλλά εστιάζει και σε υβριδικές, όπως ο προσχεδιασμένος προφορικός λόγος.

Από πλευράς περιεχομένου εστιάζει στις αφηγήσεις από το θέατρο και το σινεμά, όπως προβλέπεται και στο πρόγραμμα σπουδών ειδικά για την Α΄ Γυμνασίου.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι νέες τεχνολογίες αξιοποιούνται ως μέσα για την άμεση πρόσβαση σε πολυτροπικά κείμενα και την κριτική ανάγνωση των γλωσσικών-σημειωτικών τρόπων τους με απώτερο στόχο την κατανόηση της πραγματικότητας. Σε δεύτερο επίπεδο γίνεται απόπειρα στοιχειώδους εξοικείωσης με την αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο σε συγκεκριμένο πλαίσιο, με βασικές λέξεις-κλειδιά και στον βαθμό που εξυπηρετεί τις ανάγκες του σεναρίου. Επιπλέον, οι μαθητές αναρτούν τα video τους και πιθανά να λειτουργήσει αυτό ως αφορμή για να συζητηθούν επιφυλάξεις για την έκθεση των παιδιών στο διαδίκτυο. Το [Edmodo](#) λειτουργεί ως περιβάλλον συνεργασίας που επεκτείνει τα όρια της σχολικής τάξης στον εκτός σχολείου χώρο και διευκολύνει την επικοινωνία (Κουτσογιάννης, Παυλίδου & Χαλισιάνη 2011).

Τέλος, με τη δημοσίευση των εργασιών τους τα παιδιά μεταβαίνουν με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών από τον ρόλο του παθητικού δέκτη/αναγνώστη στον ρόλο του ενεργού πομπού/συγγραφέα (Κουτσογιάννης & Αλεξίου 2012).

Κείμενα

Κινηματογραφικές ταινίες

- *Ανάμεσα στους τοίχους* (Entre les murs), Λοράν Καντέ, 2008.
- *Τα 400 χτυπήματα* (Les 400 coups), Φρανσουά Τριφώ, 1959.
- *Μαθήματα ζωής* (Detachment), Τόνι Κέι, 2011.

Οπτικοακουστικό υλικό

- Ντοκουμέντο από το θεατρικό έργο «[Η δεσποινίς Μαργαρίτα](#)» του Ρομπέρτο Ατάντε το 1975, σε σκηνοθεσία Μ. Κακογιάννη [πηγή: YouTube].
- Ντοκουμέντο από το θεατρικό έργο «[Το μάθημα](#)» του Ευγένιου Ιονέσκο το 2007, σε σκηνοθεσία Δ. Πάντου [πηγή: YouTube].

- Απόσπασμα της μαθητικής θεατρικής παράστασης “[La leçon de Ionesco](#)” [πηγή: YouTube].
- Ηχητικό ντοκουμέντο από το θεατρικό έργο «[Το μάθημα](#)» του Ευγένιου Ιονέσκο [πηγή: Αρχείο Εθνικού Θεάτρου].

Διαδικτυακά άρθρα

- Απόσπασμα από την [κριτική της ταινίας «Ανάμεσα στους τοίχους»](#) (Entre les murs) της Π. Λυκούργου.
- Απόσπασμα από την [κριτική της ταινίας «Μαθήματα ζωής»](#) (Detachment) της Ε. Κανταρτζή.
- Απόσπασμα από την [κριτική της ταινίας «Τα 400 χτυπήματα»](#) (Les 400 coups) από την Κινηματογραφική Ομάδα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Το σενάριο αναρτάται στο [Edmodo](#) λίγες μέρες πριν την εφαρμογή με τις φωτογραφίες των έργων σε πρώτο πλάνο, ώστε να λειτουργήσει σαν μια πρώτη αφορμή για συζήτηση με τα παιδιά.

Σε σχέση με τα έργα που επιλέχθηκαν, προτείνεται η προβολή αποκλειστικά των συγκεκριμένων αποσπασμάτων, ώστε να είναι συμβατά με την ηλικία των μαθητών. Επίσης, επειδή τα κινηματογραφικά έργα δε διατίθενται προς το παρόν με ελληνικούς υπότιτλους ελεύθερα στο διαδίκτυο, προτείνουμε ο/η εκπαιδευτικός να νοικιάσει τις ταινίες.

Α΄ φάση, 1ο δίωρο:

Γίνεται ο χωρισμός σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων με βάση τις προτιμήσεις των παιδιών με διανομή των ρόλων σε αναγνώστη, γραμματέα, συντονιστή, χειριστή του υπολογιστή. Ο πρώτος διαβάζει τα φύλλα εργασίας αλλά και τα κείμενα της ομάδας, εξηγεί και συζητά, ο δεύτερος σημειώνει και γράφει όσα συζητιούνται, ο τρίτος κρατά ημερολόγιο εργασιών και συνεννοείται με τον εκπαιδευτικό και την ολομέλεια σε κάθε φάση, ο τελευταίος αναλαμβάνει την αναζήτηση, τις τελικές αναρτήσεις, την

ενημέρωση του [Edmodo](#), όλοι μαζί παρουσιάζουν τις τελικές εργασίες. Οι ρόλοι μπορούν να εναλλάσσονται σε κάθε φάση με πρωτοβουλία των παιδιών. Ακολουθεί μια πρώτη σύντομη ανάγνωση των φύλλων εργασίας κατά ομάδες και ολιγόλεπτη συζήτηση για τυχόν απορίες.

Προβάλλεται το πρώτο απόσπασμα κεντρικά στο εργαστήριο πληροφορικής, ώστε οι μαθητές να σημειώνουν ηλεκτρονικά πάνω στα φύλλα εργασίας τις παρατηρήσεις τους με βάση τα ερωτήματα. Σε περίπτωση που αυτό δεν είναι εφικτό, μοιράζονται τα φύλλα εργασίας σε έντυπη μορφή και γίνεται χρήση κεντρικού βιντεοπροβολέα στην τάξη. Μετά την προβολή συσκέπτονται για μερικά λεπτά με τις ομάδες. Στο μεταξύ, μια ομάδα αναζητά κεντρικά στο διαδίκτυο με βάση τη δραστηριότητα στο [πρώτο φύλλο εργασίας](#) και με την επίβλεψη και καθοδήγηση της εκπαιδευτικού, ενώ οι υπόλοιπες παρακολουθούν και πιθανά επαναλαμβάνουν. Στο εξής, όπου αναφέρεται η αναζήτηση στο διαδίκτυο προτείνεται η παραπάνω διαδικασία με διαφορετική ομάδα σε κάθε φάση, ώστε να μην καταναλωθεί άσκοπα χρόνος. Αμέσως μετά παρουσιάζουν τα συμπεράσματά τους στην ολομέλεια, κάθε ομάδα με βάση διαφορετικό ερώτημα, ενώ οι υπόλοιπες συμπληρώνουν, διαδικασία που ισχύει και για τις επόμενες φάσεις. Ακολουθεί συζήτηση και αναμένονται αντιδράσεις σχετικά με τον τύπο της δασκάλας, τα αισθήματα που τους προκαλεί, το μοντέλο που εκπροσωπεί. Ο εκπαιδευτικός ρυθμίζει τον χρόνο και αφήνει ορισμένα ζητήματα ανοιχτά, ώστε να διερευνηθούν σε επόμενη φάση και να διαμορφώνουν οι μαθητές τις στάσεις τους σταδιακά. Εστιάζει, επίσης, στην τοποθέτηση του έργου σε ιστορικό πλαίσιο, ώστε να αναδειχθεί πως το έργο γράφτηκε σε συνθήκες δικτατορίας. Εδώ αναμένεται, πέρα από την ανάδειξη των κοινωνικοπολιτισμικών συνθηκών για τη διαμόρφωση ενός έργου, να υπάρξει μια πρώτη νύξη για την αλληλεπίδραση κοινωνίας, πολιτικής και εκπαίδευσης. Ακολουθεί σύντομη ανάγνωση του [επόμενου φύλλου εργασίας](#), ώστε να ξεχωρίσουν οι μαθητές πού να εστιάσουν κατά την παρακολούθηση των σκηνών, αλλά και να σκεφτούν πάνω στις επιλογές τους για τις αφηγήσεις που θα δημιουργήσουν. Προβάλλεται η πρώτη

σκηνή, στη συνέχεια ακολουθεί μια μικρή σύσκεψη των ομάδων και συζήτηση των ερωτημάτων με την ολομέλεια, ενώ μετά έπεται η δεύτερη σκηνή κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο. Οι ομάδες ξανασυσκέπτονται ώστε να συγκρίνουν τα δυο μοντέλα, αλλά και να σχεδιάσουν τη δεύτερη δραστηριότητα. Παράλληλα, αξιοποιούν πληροφορίες από την κριτική, τους προτεινόμενους συνδέσμους και από την αναζήτηση στο διαδίκτυο, με βάση τη δραστηριότητα 1 και την εναλλακτική (αφήγηση από τη σκοπιά του ηθοποιού). Όπως και να έχει, ο εκπαιδευτικός δίνει έμφαση στις βιωματικές καταβολές της υπόθεσης της ταινίας: πως βασίζεται σε πραγματικές εμπειρίες ενός εκπαιδευτικού, πως ο πρωταγωνιστής –στην «πραγματική του ζωή»– έχει περάσει από τη σχολική έδρα, καθώς και στο ότι συμμετέχουν στην ταινία «αληθινοί» μαθητές. Επιπλέον, είναι σημαντικό να παρατηρήσουν τα παιδιά τα εκφραστικά κινηματογραφικά ή θεατρικά μέσα και πως αυτά υποστηρίζουν και συνδιαμορφώνουν το νόημα του κειμένου και την ιδεολογική στάση που προβάλλεται.

Α΄ φάση, 2ο δώρο:

Οι ομάδες παρουσιάζουν τις ιστορίες τους μπροστά στην κάμερα, υποδυόμενες όποια ταυτότητα επιθυμούν. Θεωρείται σημαντικό να δοθεί στα παιδιά ευελιξία στις επιλογές τους. Προβάλλεται το απόσπασμα από το «Μάθημα» του Ιονέσκο, ακολουθεί συζήτηση με βάση τα φύλλα εργασίας και ολοκληρώνεται έτσι η πρώτη φάση του σεναρίου.

Β΄ φάση, 3ο δώρο:

Ξαναδιαβάζονται τα φύλλα εργασίας με έμφαση όχι μόνο στα ερωτήματα που θα συζητηθούν, αλλά και στις τελικές αποστολές. Προβάλλονται τα αποσπάσματα, όπως περιγράφεται και στην προηγούμενη φάση, ενώ ο χρόνος οριοθετείται κάθε φορά από την εκπαιδευτικό. Στη φάση αυτή τονίζεται η σχέση του σχολείου με την κοινωνία, όπως αποτυπώνεται και στα φύλλα εργασίας. Στην τρίτη σκηνή ο δάσκαλος με τις κατάλληλες ερωτήσεις εστιάζει στην «επιχειρηματική» διάσταση που δίνεται στην εκπαίδευση και τις επιπτώσεις της στις συνθήκες ελευθερίας που προϋποθέτει η

εκπαιδευτική διαδικασία. Οι ομάδες συνεργάζονται για τη συγγραφή των ιστοριών τους και σχεδιάζουν την τελική φάση. Η εργασία συνεχίζεται στο σπίτι μέσω του [Edmodo](#), όπου στο μεσοδιάστημα αναρτούν τις εργασίες τους και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Η εκπαιδευτικός παρεμβαίνει μέσω του επεξεργαστή με σχολιασμό και παρακολούθηση αλλαγών. Εναλλακτικά, μπορούν να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικότερα εργαλεία συνεργατικής γραφής, όπως το GoogleDocs, αλλά οι προτάσεις στο σενάριο διαμορφώθηκαν με βάση τα χαρακτηριστικά μιας συγκεκριμένης τάξης μαθητών που στην πλειονότητά τους δε διέθεταν ηλεκτρονική διεύθυνση. Έτσι, εκτός από άλλους λόγους, προτιμήθηκε και γι' αυτόν η λύση του [Edmodo](#).

Ο εκπαιδευτικός σε όλη τη διάρκεια του σεναρίου κινείται από ομάδα σε ομάδα, συζητά με καθεμιά ξεχωριστά και αναφέρει στην ολομέλεια τις παρατηρήσεις του, δείχνει ευελιξία σε σχέση με πρωτοβουλίες των παιδιών που μεταβάλλουν ίσως τον αρχικό σχεδιασμό του σεναρίου ή τις έχει κατά νου για να τις εντάξει σε ένα άλλο σενάριο ή πλαίσιο διδασκαλίας. Σε κάθε περίπτωση, ενθαρρύνει τις προσπάθειες των παιδιών. Ακόμα, είναι σημαντικό να τονίζει στους μαθητές να συνθέτουν τις εργασίες τους λαμβάνοντας υπόψη τις μέχρι εκείνη τη στιγμή παρατηρήσεις και γνώσεις τους για το θέμα μέσα από σύντομη επισκόπηση των σημειώσεών τους στα φύλλα εργασίας.

Φροντίζει να μην προβάλλει τις δικές του απαντήσεις και αφήνει τα παιδιά να ανακαλύψουν και να προβληματιστούν, τροποποιώντας στην πράξη ανάλογα με τις ανάγκες και τις ερωτήσεις του. Επιμένει, ωστόσο, στον κοινωνικοπολιτικό προσανατολισμό του σεναρίου που αποτελεί και τον πυρήνα του. Η ηλικία των παιδιών δε δεσμεύει αν επιστρατευθούν σε λίγο μεγαλύτερο βαθμό επαγωγικοί τρόποι στη διδασκαλία.

Β' φάση, 4ο δίωρο:

Αφιερώνεται ένα δίωρο σε παρουσιάσεις, βιντεοσκοπήσεις αλλά και διορθώσεις και σχολιασμό των κειμένων. Τα βιντεάκια μπορούν να αναρτηθούν σε συνεργασία και με τον πληροφορικό και να δοθούν οι σύνδεσμοι (ιδιωτικοί) μέσω του [Edmodo](#).

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α΄ ΜΕΡΟΣ: «Ο δάσκαλος μέσα στο σύστημα»

Διάρκεια: 2 ώρες (+1 ώρα για παρουσιάσεις)

1ο δίωρο

ΦΥΛΛΟ 1

Αφόρμηση: Ας παρακολουθήσουμε ένα μικρό απόσπασμα από το έργο «Δεσποινίς Μαργαρίτα».

Από 2':30'' μέχρι 4':00''

«Ο δάσκαλος»

<http://www.youtube.com/watch?v=kscwGTwYlrwo>

- Ποια άποψη για τις σχέσεις με τους μαθητές προβάλλεται; Ποιος ο ρόλος του δασκάλου και ποιος του μαθητή, σύμφωνα με τα λόγια της πρωταγωνίστριας;
- Ποια εκφραστικά μέσα χρησιμοποιούνται (κινήσεις, εκφράσεις προσώπου, σώματος, φωνή, σκηνικά, σκηνοθεσία κ.λπ.);

- Ποια πιστεύετε πως είναι η θέση του συγγραφέα του κειμένου ή και του σκηνοθέτη για το εκπαιδευτικό σύστημα; Βρίσκεις αναλογίες με τη δική σου τάξη;

Δραστηριότητα: Βάλτε στη μηχανή αναζήτησης στοιχεία της ταυτότητας του έργου, όπως τα βλέπετε στην παραπάνω αφίσα. Πότε γράφτηκε και κάτω από ποιες κοινωνικές συνθήκες; Μπορεί ενδεχομένως να έχει πολιτικές διαστάσεις το απόσπασμα που είδατε;

Κουβεντιάστε με τις ομάδες σας και εκθέστε τις απόψεις σας προφορικά στην ολομέλεια.

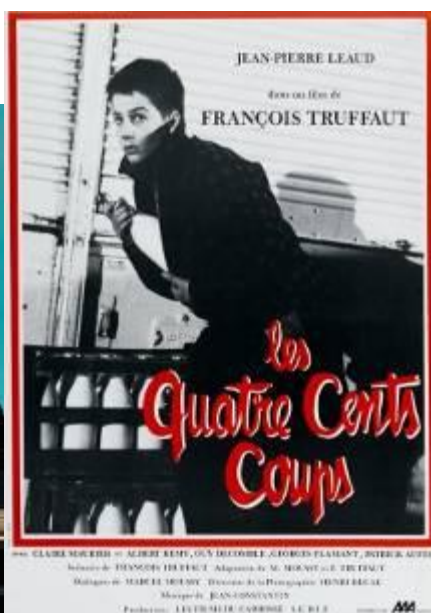
ΦΥΛΛΟ 2

Παρακολουθούμε και συγκρίνουμε δυο σκηνές από δυο διαφορετικά κινηματογραφικά έργα και σημειώνουμε πάνω στα φύλλα εργασίας τις παρατηρήσεις μας:

α) *Les 400 coups* (Τα 400 χτυπήματα): από 2':50'' έως 10':15''

β) *Entre les murs* (Ανάμεσα στους τοίχους): από 7':35'' έως 12':34''

«...πνευματώδης μια λέξη που θα την εξηγήσουμε σε λίγο [...] τι μου προτείνετε; Αϊσατά...»

- Πώς συμπεριφέρεται ο δάσκαλος στους μαθητές; Πώς οι μαθητές στον δάσκαλο και τι αισθήματα δείχνουν να τρέφουν η μια πλευρά για την άλλη;
- Ποιος κυριαρχεί στο μάθημα –ο δάσκαλος ή ο μαθητής- στη μια περίπτωση και στην άλλη; Υπάρχει διάλογος μεταξύ τους;
- Ποιο είναι το αντικείμενο διδασκαλίας; Παρουσιάζει ενδιαφέρον για τους μαθητές;
- Ποιος τρόπος διδασκαλίας προβάλλεται στο ένα και ποιος στο άλλο;
- Πώς αντιδρούν οι μαθητές;
- Πώς κρίνετε τη στάση τους απέναντι στο σχολείο; Ποιο πιστεύετε ότι είναι το πρότυπο του καλού μαθητή στο συγκεκριμένο σχολείο; Ποιο στο δικό σας;
- Υπάρχουν στοιχεία που να δηλώνουν τις κοινωνικές καταβολές τους;
- Μπορεί ο εκπαιδευτικός να διαχειριστεί όλα τα προβλήματα των παιδιών;

- Με ποια μέσα αποδίδονται τα παραπάνω χαρακτηριστικά από τον σκηνοθέτη της ταινίας και τους ηθοποιούς;
- Πώς και με ποια κινηματογραφικά μέσα τονίζεται η διαδραστικότητα στη διδασκαλία; Πώς η κυριαρχία του ενός; Πώς χρησιμοποιεί την κάμερα; Πώς κινείται αυτή και πού εστιάζει; Δείχνει από κοντά ή από μακριά τους ηθοποιούς και γιατί;
- Πως ερμηνεύουν τον ρόλο οι ηθοποιοί (κινήσεις, χειρονομίες, εκφράσεις, βλέμματα, συναισθηματικές αποχρώσεις, εντάσεις, συγκρούσεις κ.λπ.); Τους δείχνει πολλή ή ελάχιστη ώρα στην οθόνη;
- Τελικά τι είδους εκπαιδευτικά μοντέλα εφαρμόζουν τα δυο αυτά σχολεία; Μοιάζουν με τα σχολεία στα οποία έχετε φοιτήσει ή φοιτάτε σήμερα;
- Διαβάστε συμπληρωματικά απόσπασμα από κριτική του έργου και συζητήστε το. Μπορείτε να το αξιοποιήσετε και στην επόμενη αποστολή.

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΤΟΙΧΟΥΣ

[...] Γιατί ανάμεσα σ' αυτούς τους τοίχους δεν υπάρχουν καθησυχαστικά κλισέ για «την πάλη και τον θρίαμβο» ενός εκπαιδευτικού απέναντι στους απείθαρχους έφηβους μαθητές του. Αντιθέτως. Όσοι λευκοί, μεσοαστοί φοράμε τη μόρφωση και τις καλές μας προθέσεις ως πανάκεια απέναντι στην ταξική σύγκρουση, τον ρατσισμό ή την επικοινωνία με την νέα γενιά, ας είμαστε έτοιμοι για ψυχρολουσία. Ή μάλλον για μπουγέλωμα. Μπροστά στον μαυροπίνακα στέκεται ένας νέος καθηγητής. Ανοιχτός, καλοπροαίρετος, πειστωμένος να εισχωρήσει στα μυαλά αυτών των 14χρονων παιδιών μεταναστών. Ένας πραγματικός δάσκαλος που έχει κάτι να πει. Μόνο που αυτό το ουράνιο τόξο επιδερμίδων, νοστροπιών και αντιλήψεων δεν ενδιαφέρεται να ακούσει. Πολύ απλά γιατί τα παιδιά αυτά έχουν μεγαλώσει στο 20ο γεωγραφικό διαμέρισμα του Παρισιού, καταφύγιο των προσφύγων από τα τέλη του 19ου αιώνα, και η κοινωνική παιδεία του δρόμου τούς έχει χαρτογραφήσει προδιαγεγραμμένη πορεία: φάμπρικα, κουζίνα, ταμείο ανεργίας ή ακόμα και φυλακή. Είναι τουλάχιστον αστείο να περιμένει ο λευκός Γάλλος να τους μάθει υπερσυντέλικο ως λύση των προβλημάτων τους.

- Προαιρετικά, διαβάστε ολόκληρη την κριτική εδώ: <http://www.e-go.gr/cinemas/moviespage.asp?catid=10455&subid=2&pubid=1448632>
- Επίσης για την ταινία «Τα 400 χτυπήματα» διαβάστε εδώ: <http://users.uoi.gr/kopi/?p=960>

Αποστολές:

1η: Βάλτε στη μηχανή αναζήτησης στοιχεία της ταυτότητας των ταινιών που βλέπετε στην αφίσα και βρείτε πληροφορίες γι' αυτές (πότε δημιουργήθηκαν, με ποια πιθανή πρόθεση, η υπόθεση, συντελεστές). Συζητείστε το με την ομάδα σας και παρουσιάστε στην ολομέλεια.

2η: Χωριστείτε σε δυο υποομάδες, επιλέξτε μία από τις δυο ταινίες και γράψτε από μία ιστορία με σκοπό να την αφηγηθείτε σε α' πρόσωπο μπροστά στη βιντεοκάμερα του σχολείου.

Ιστορία 1η: Αφηγηθείτε τη σκηνή από τη σκοπιά/την οπτική γωνία του δασκάλου. Προσπαθήστε μεταξύ άλλων να ερμηνεύσετε μέσα από την αφήγηση τη στάση απέναντι στους μαθητές του, τα συναισθήματα, τις σκέψεις του.

Ιστορία 2η: Αφηγηθείτε την ίδια σκηνή από τη σκοπιά/οπτική γωνία μαθητή ή μαθήτριας της τάξης. Προσπαθήστε μεταξύ άλλων να ερμηνεύσετε μέσα από την αφήγηση τη στάση τους απέναντι στο μάθημα και τον δάσκαλο, εκφράστε τα συναισθήματα, τις σκέψεις σας.

Καθώς γράφετε να συμβουλευέστε:

- α. τις σημειώσεις σας πάνω στα φύλλα εργασίας σχετικά με τις σκέψεις και προβληματισμούς που προέκυψαν από την παραπάνω συζήτηση,
- β. τις πληροφορίες για το έργο, αλλά και
- γ. το απόσπασμα από την κριτική.

Να αναρτήσετε στο edmodo τις εργασίες σας.

Εναλλακτικά: Αφηγηθείτε τη σκηνή από την οπτική του ηθοποιού που ερμήνευσε τον ρόλο του καθηγητή. Πού σας δσκόλεψε και πού σας γοήτευσε ο ρόλος; Μια συνέντευξη του πρωταγωνιστή πιθανά να βοηθήσει. Αναζητήστε στο διαδίκτυο...

2ο δώρο:

ΦΥΛΛΟ 3

- Παρουσιάστε τις εργασίες σας από την προηγούμενη φάση.

Και μια κωμική νότα...

Δείτε αποσπάσματα από το θεατρικό έργο «Το μάθημα»:

- http://www.youtube.com/watch?v=IMD2pHtj_Jw
- <http://www.youtube.com/watch?v=vxzAw-P2OHU> (στα γαλλικά από μαθητικό σχήμα)

(Αν σας ενδιαφέρει μπορείτε να ακούσετε όλο το έργο από το αρχείο του Εθνικού Θεάτρου:

<http://www.nt-archive.gr/playMaterial.aspx?playID=376#sounds>)

- Ποια είναι η στάση του καθηγητή απέναντι στη μαθήτριά;
- Ποιες οι αντιδράσεις της μαθήτριάς;
- Τι είδους διδασκαλία προβάλλεται και τι είδους σχέση διαμορφώνεται; Ποιος κυριαρχεί στη διαδικασία της μάθησης;
- Ποιο το περιεχόμενο της διδασκαλίας; Πιστεύεις ότι είναι σημαντικά αυτά που μεταδίδονται; Βρίσκεις αναλογίες με τη δική σου τάξη;
- Τελικά, ποια χαρακτηριστικά της διαδικασίας της μάθησης/της διδασκαλίας διακωμωδούνται στο έργο; Εσύ ποιες καθημερινές σκηνές θα επέλεγες να διακωμωδήσεις;

Αν υπάρχει χρόνος:

Προφορικά στην τάξη: σκεφτείτε και συζητήστε τις διαφορές ή ομοιότητες των εκφραστικών μέσων θεάτρου και σινεμά. Σημειώστε...

2η φάση: Το σχολείο και η κοινωνία:

Διάρκεια: 2 ώρες (+2 ώρες για παρουσιάσεις)

ΦΥΛΛΟ 4

«ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΖΩΗΣ»:

Η ιστορία μας -που θα δείτε μόνο μερικά αποσπάσματά της- διαδραματίζεται σ' ένα σχολείο των ΗΠΑ.

- Ας δούμε την πρώτη σκηνή:
1η σκηνή: 1':08'' μέχρι 3':25''
«δεν ήμουν καλή στο σχολείο...»
- Ποια στάση εκφράζουν απέναντι στο σχολείο τα πρόσωπα που εμφανίζονται στη σκηνή;
- Γιατί χαρακτηρίζουν το σχολείο ως «κοινωνική εμπειρία»;
- Ποια γνώμη έχουν για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού; Το αντιμετωπίζουν ως επάγγελμα με κύρος; Τελικά, ποια πιστεύετε πως είναι η θέση του εκπαιδευτικού στη συγκεκριμένη κοινωνία; Τον εκτιμούν ή τον απαξιώνουν;
- Ποια νομίζεις πως είναι η προσωπική θέση του δημιουργού/των δημιουργών της ταινίας απέναντι στο θέμα; Με ποια εκφραστικά μέσα και τεχνικές αποδίδεται η στάση αυτή στην οθόνη;

- Ισχύουν αυτά στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα; Συζητήστε το στην τάξη, αλλά και στο σπίτι με τους δικούς σας. Φέρτε τα συμπεράσματά σας στην τάξη για να τα συζητήσουμε την επόμενη φορά.

2η σκηνή: Παρακολουθήστε τη δεύτερη σκηνή, σημειώστε πάνω στο φύλλο εργασίας και συζητήστε μεταξύ σας προφορικά:

34':00'' μέχρι 34':40''

- Έχει δίκιο ο γονιός που διαμαρτύρεται; Σε ποιο βαθμό ευθύνεται ο εκπαιδευτικός; Μπορεί να λύσει όλα τα προβλήματα μόνος του;
- Πώς αισθάνεται η ψυχολόγος του σχολείου; Για ποιο λόγο πιστεύετε;

Υποστηρικτικά διαβάστε το παρακάτω απόσπασμα από την κριτική του έργου "Detachment" (Μαθήματα ζωής):

(Αν σας ενδιαφέρει δείτε την ολόκληρη εδώ: http://www.cityportal.gr/articles_det1.asp?subcat_id=205&article_id=49002)

Απόσπασμα από την κριτική:

... Δεν είναι η στρεβλή εκπαίδευση που μας φταίει, η εκπαίδευση είναι κομμάτι της κοινωνίας μας και καθρεφτίζει τη βαθιά παθογένεια της αμερικάνικης και όχι μόνο κοινωνίας. Μιας κοινωνίας, που αφού έχει απαξιώσει τους πάντες και τα πάντα, δημιουργεί παιδιά βαθιά πληγωμένα και προβληματικά. «Καθρέφτης σου είμαι, κοινωνία, και σου μοιάζω».

- Τι γνώμη έχει ο κριτικός της ταινίας για το παραπάνω θέμα; Σε ποιο βαθμό ευθύνεται το σχολείο για τέτοιου είδους συμπεριφορές των παιδιών;

3η σκηνή: 45':50'' μέχρι 47':10''

«Γεια σας παιδιά! Ευχαριστώ που μείνατε μέχρι αργά [...] είσαι ένα απολίθωμα»

- Ποια αρμοδιότητα έχει ο επισκέπτης του σχολείου και τι ζητά από τους καθηγητές;
- Ποιος είναι ο τύπος του εκπαιδευτικού που θεωρεί ιδανικό, ποιο είναι το ιδανικό σχολείο κατά τη γνώμη του;
- Πώς και με ποια κριτήρια αξιολογεί τις επιδόσεις του σχολείου; Εντοπίστε το λεξιλόγιο που υιοθετεί. Ποιον επαγγελματικό χώρο θυμίζει πέρα από την εκπαίδευση;
- Πώς αντιδρούν οι καθηγητές και γιατί;
- Πιστεύετε ότι ο κινηματογραφιστής/σκηνοθέτης και ο σεναριογράφος υπερασπίζονται μία από τις δυο πλευρές και με ποια μέσα; Για παράδειγμα: πώς κινείται η κάμερα, πού εστιάζει, δείχνει από κοντά ή από μακριά τους ηθοποιούς, για πολλή ή για λίγη ώρα στην οθόνη και με ποιο αποτέλεσμα; Πώς συμβάλλουν οι

ηθοποιοί μέσα από την ερμηνεία του ρόλου τους (κινήσεις, χειρονομίες, εκφράσεις, βλέμματα, ύφος, φωνή, δηλαδή παραγωγιστικά και εξωγωγιστικά στοιχεία);

- Ποιες άλλες παρατηρήσεις έχετε; Βρίσκετε κοινά ή διαφορές με το σχολείο σας;

Αποστολή:

Αφού συζητήσετε μεταξύ σας τα παραπάνω ερωτήματα και λάβετε υπόψη σας τις απόψεις που διατυπώθηκαν, μοιραστείτε σε δυο υποομάδες και ετοιμάστε από μία ιστορία με σκοπό να την αφηγηθείτε μπροστά στην κάμερα.

α. Αφηγηθείτε την 3η σκηνή από την οπτική γωνία του επισκέπτη στο σχολείο. Προσπαθήστε μεταξύ άλλων να ερμηνεύσετε μέσα από την αφήγηση τη στάση που κράτησε.

β. Αφηγηθείτε τη σκηνή από την οπτική γωνία της καθηγήτριας ή του καθηγητή που αντιδρά. Προσπαθήστε μεταξύ άλλων να ερμηνεύσετε μέσα από την αφήγηση τη στάση που κράτησε.

Παρουσιάστε την στην τάξη, βιντεοσκοπήστε και δημοσιεύστε τα αποτελέσματα στο edmodo.

ΦΥΛΛΟ 5

Τελειώνοντας ...

Ας ρίξουμε μια ματιά από την αρχή στο σενάριό μας: Ποια θέματα θίξαμε σε σχέση με το σχολείο; Με το σινεμά και το θέατρο; Μήπως θα είχε ενδιαφέρον να το παρουσιάσουμε στη σχολική μας κοινότητα; Αν ναι, ας κάνουμε ένα ακόμη βήμα:

Τελική αποστολή: Αποφασίζετε να παρουσιάσετε το σενάριο που μόλις ολοκληρώσατε σε μια εκδήλωση στο σχολείο, όπου θα καλέσετε τους γονείς αλλά και τους καθηγητές σας, για να προβάλλετε αποσπάσματα από τα έργα και επιπλέον να παρουσιάσετε και τη δική σας οπτική μέσα από τις αφηγήσεις σας. Ενδεικτικά μπορείτε να δώσετε τον τίτλο: «*πάμε σχολείο με... το σινεμά και το θέατρο*» (επιλέξτε όποιον άλλο τίτλο επιθυμείτε). Δυστυχώς, ο Διευθυντής του σχολείου και οι περισσότεροι καθηγητές ισχυρίζονται ότι θα «χαθεί χρόνος», «οι εξετάσεις πλησιάζουν» και η «ύλη πιέζει», «μια άλλη φορά πιο οργανωμένα για να μη χαθούν και πολύτιμες ώρες μαθημάτων».

Εσείς επιμένετε... γι' αυτό ετοιμάζετε ένα κείμενο σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο, όπου βάζετε τα δυνατά σας να τους πείσετε για την αναγκαιότητα αυτής της εκδήλωσης. Μπορείτε να αξιοποιήσετε τις ιδέες που ανταλλάξατε κατά τη διάρκεια του σεναρίου, την αξία του για το ίδιο το σχολείο, για σας, για την εποχή που διανύουμε, και... τελικά τι θα πει χαμένος χρόνος στο μάθημα; Παρουσιάστε το στην ολομέλεια το επόμενο δίωρο που θα συναντηθούμε...

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο εναλλακτικά μπορεί να προσανατολιστεί στη σχολική πραγματικότητα πέρα από τα όρια του δυτικού πολιτισμού, να στρέψει δηλαδή το ενδιαφέρον των μαθητών στα σχολεία του κόσμου και πώς αυτά απεικονίζονται μέσα από την τέχνη του σινεμά. Προς αυτήν την κατεύθυνση προτείνεται ενδεικτικά η προβολή της ταινίας «Ο Βούδας λιποθύμησε από την ντροπή του».

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

-

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ανδριοπούλου, Ε. 2010. Η κινηματογραφική παιδεία στην εκπαίδευση Στο *Συχνότητες*, Τεύχος 10, Απρίλιος- Αύγουστος 2010, σελ. 15-20. Διαθέσιμο και στο:

<http://blogs.sch.gr/dertv/2011/01/06/%CE%B7-%CE%BA%CE%B9%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF/> [25/04/2014]

Αρχάκης, Α. & Β. Τσάκωνα. 2011. *Ταυτότητες, αφηγήσεις και γλωσσική εκπαίδευση*. Αθήνα: Πατάκης.

Gee, J. P. 2006. Ο γραμματισμός και ο μύθος του. Στο *Γραμματισμός, κοινωνία και εκπαίδευση*. Χαραλαμπίδης, Α. (επιμ.) Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.

Guigüe, A. 2009. *Des 400 coups à L'Enfant sauvage, éducation et instruction dans le cinéma de François Truffaut*. Διαθέσιμο στο:

<http://www.ac-creteil.fr/enseignements-mercrediscreteil-videosimagesdelecoleaucinema.html> [25/04/2014]

Freire, P. 1985. *The politics of education: culture, power, and liberation* (D. Macedo, Trans.). South Hadley, MA: Bergin & Garvey.

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης. Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32ης Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ.

Κουτσογιάννης, Δ. & Μ. Αλεξίου. 2012. *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.* Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Κουτσογιάννης, Δ., Παυλίδου, Μ. & Ι. Χαλυσιάνη. 2011. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες.* Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Νικολούδης, Δ. 2013. Οι πολιτικές της διδασκαλίας και το πλαίσιο των αρχών της. *PEDAGOGY theory & praxis*, 8/2013. 101-108. Διαθέσιμο στο: www.pedagogy.gr/index.php/journal/article/download/62/pdf [25/04/2014]

Sorin, C. 2009. *L' Esquive et Entre les murs: la possibilité du dialogue entre élèves et enseignants.* Διαθέσιμο στο: <http://www.ac-creteil.fr/enseignements-mercredisdecreteil-videosimagesdelecoleaucinema.html> [25/04/2014]